

Kaua oodatud kutsikad

Tänapäeval peetakse palju emaseid koeri. Mõnelt soovitakse ka kutsikaid.

Eriti populaarseks on saanud tõukoerte paaritamine ja kutsikate kasvatamine. Päris põnev on jälgida, kuidas väikestest abitudest olen-ditest saavad suured koerad.

Emastel koertel käib jooksuaeg 5–7 kuu tagant, kusjuures noortel võib innatsükkel olla ebaregulaarne ja see n-ö loksud paika teatud ajaga. Enamasti ei soovitata koeri paaritada enne nende 1,5-aastaseks saamist.

Tõukoerte puhul jälgige kindlasti seda, et nii teie koeral kui isasel oleksid tehtud Kennelliidu poolt nõutud terveuuringud. Need annavad kindluse, et teie koer saab terved järglased.

Mõned kogenud koerakasvatajad soovivad uurida oma aretuskoeri ka teatud haiguste suhtes, mis tekitavad probleeme nii emastele kui kutsikatele. Selliseid tõbesid on peamiselt kaks – brutselloos ja koerte herpesviirus. Mõlemad tekitavad tiinel emasel aborti, võivad sünnida haiged või arenguhäirega kutsikad.

Enamasti uuritakse just neid aretus-emaseid, kelle järglased on hukkunud või on olnud juba sündides haiged. Analüüsi haiguste diagnoosimiseks võtab loomaarst, temalt saate vajadusel täpsemat infot.

TIINUS MUUDAB KA ISELOOMU

Tiinus kestab koeral natuke üle kahe kuu. Sel ajal võib veidi muutuda koera iseloomgi, mõni läheb rahulikumaks, otsib pesakohta. Paar päeva enne sünnitust võib piimanäärmetest erituda piima, mis on selge märk lähenevast sünnitusest. Kuid ärge unustage, et koertel esineb sageli ebatiinust ning ka siis tekivad samad sümptomid.

Enamasti soovitatakse paar nädalat enne oodatavat poegimist hakata kaks korda päevas mõõtma emase koera kehatemperatuuri. Umbes 24 tundi enne sünnitust langeb see ühe kraadi võrra.

Tiinuse teisel poolel soovitatakse emasele koerale anda kutsikatoitu. Kui koer on normaalkaalus, tohib ta seda süüa vabalt. Ärge siiski unustage, et liigne söömine võib tiinust ja poegimist mõjutada. Ülekaalulisel koeral on suurem tõenäosus raskeks poegimiseks.

POEGIV KOER VAJAB RAHU

Sünnituse eel on koer rahutu, ta otsib endale sobivat kohta ja teeb pesa. Kui koer on endale koha leidnud, siis ei tohi teda seal segada ega sealt ära ajada. Poegimise päeval ei ole hea külalisi vastu võtta, eriti kui koeral on esimene sünnitus.

Kahe kutsika sünni vahele ei tohiks jääda pikemat vahet kui kaks tundi. Enamasti on suurt tõugu koertel rohkem kutsikaid kui väiksemat kasvu koertel.

Kui sünnitus on väga pikale veninud või esinevad muud raskused poegimisega, peab pöörduma loomaarsti poole veendumaks, kas pole vaja teha keisrilõiget.

Pärast sündi leiab kutsikas ise tee nisani ning hakkab imema. Kui ta nisa ei leia ja imema ei hakka, ei suuda ta oma kehatemperatuuri hoida ning glükoositaseme veres langeb kiiresti.

Pesas peab äsjasündinutel olema soe, temperatuur olgu seal veidi kõrgem kui toas. Ka õuekoerte kutsikatele võiks veidi soojemat keskkonda pakkuda.

Terve kutsikas liigub pesas ringi, sööb ja magab. Vahel võib ta häältki teha. Emane koer lakub järglast päraku piirkonnast, nii et väljuks roe ja uriin.

SÜNDIMISEST VÕÖRUTAMISENI

Imetamise ajal kasutab emase koera keha palju energiat piima tootmiseks ning kindlasti peab tal olema ligipääs puhtale veele. Ka imetamise perioodil tuleb emasele anda kutsikate toitu. Kui

pisikesed ronivad juba ise pesast välja ja soovivad emapiimale lisaks süüa, siis peaks neile toitu pakkuma oma kausist. Vahel niisutatakse kuivtoitu eelnevalt veega, aga siin on oht, et söök läheb riknema, kui see seisab soojas.

Pahatihti esineb koertel kaasasündinud haigusi. Sel juhul on lootejärgus jäänud midagi välja arenemata (nt suulagi pole kokku kasvanud) või on tekkinud liigselt (nt lisavarbad). Täiesti tervete kutsikate kõrval võib mõni kasvus kangu jääda.

On ka juhuseid, kui kutsikad sünnivad surnult. Tavaliselt on selle põhjuseks pikaleveninud sünnitus või loote hukkumine juba emakas.

Mõnedel tõugudel on eelsoodumus teatud kaasasündinud haigusteks. Sel juhul on need geenidega edasipärandatavad ning selliseid koeri ei tohi aretuses kasutada. Väga tihti esineb koertel näiteks nabasonga ja peitmunandilisust.

ÕPIVAD KARJAS ELAMA

Loomaarstid soovitavad kutsikaid emase juures hoida kuni kolmekuuseks saamiseni. Nii saavad nad sotsialiseeruda ja õppida karjas elama.

Kindlasti peab juba kahenädalastele kutsikatele andma ussirohtu. Seda tuleb anda kehakaalu järgi.

Olgu teie koer väike või suur, otsus kutsikate saamiseks peab olema läbi mõeldud.

MERIT SELL,
loomaarst